

МОЛОДІЖНІ РАДИ ЯК ДРАЙВЕР ЗМІН І ВІДНОВЛЕННЯ: ДОСВІД ГРУЗІЇ, ЕСТОНІЇ Й ПОЛЬЩІ ТА ВИСНОВКИ ДЛЯ УКРАЇНИ¹

Молодь – це не лише майбутнє, але й повноцінний учасник ухвалення рішень сьогодні. Саме про це новий проєкт ГО “Наукове товариство “Українська школа архетипіки” “Молодіжні ради як драйвер змін і відновлення”, спрямований на посилення ролі молодіжних рад як інструменту якісного, відкритого та інклюзивного публічного управління в Україні. У межах ініціативи буде проаналізовано досвід молодіжних громадських органів у Польщі, Естонії та Грузії й українські моделі їхньої роботи до 2022 р. і в умовах повномасштабної російсько-української війни.

Проєкт поєднує дослідження та практику: аналітичні записки, інтерв’ю, діалогові заходи, пошуковий квест за методикою “Світове кафе” та підготовку “Білої книги” з рекомендаціями для органів влади та молодіжних рад. Підсумком проєкту стануть конкретні пропозиції щодо вдосконалення механізмів молодіжної участі у виробленні державної політики, комунікації між владою та громадськістю, посилення ролі молоді у відновленні країни. Це проєкт про довіру, співучасть і нову якість діалогу між державою та молоддю, а отже про те, як зробити так, щоб голос молоді не просто звучав, а реально впливав на рішення.

Перший етап проєкту присвячений компаративному аналізу іноземного досвіду Грузії, Естонії та Польщі у сфері становлення та розвитку молодіжних рад.

Молодіжні ради Грузії: коли “декор” рантом стає впливом. Уявіть собі країну, де молодіжні ради наявні понад 25 років, але половину цього часу про них згадували лише в звітах для донорів. Це – історія Грузії.

Після розпаду СРСР молодіжна політика там будувалася хаотично: трохи “патріотичних заходів”, трохи таборів, жодного реального впливу молоді на рішення. Молодіжні ради при владі часто виконували декоративну функцію – красиво виглядали в презентаціях, але мало що змінювали в житті молодих людей. Перелом стався поступово. У 1995 р. з’явилася Національна рада молодіжних організацій Грузії (NCYOG) – незалежна “парасолька” для десятків молодіжних і дитячих організацій. Вона роками стукала в зачинені двері уряду, домагалася визнання й доводила: без реального голосу молоді молодіжна політика – фікція.

¹ Матеріал підготовлено ГО “Наукове товариство “Українська школа архетипіки” в межах проєкту “Молодіжні ради як драйвер змін і відновлення”, що реалізується в межах проєкту “Фенікс: сила спільнот”, що виконується Міжнародною благодійною організацією “Фонд Східна Європа” за підтримки Європейського Союзу. Думки, викладені в матеріалі, є відповідальністю Наукового товариства “Українська школа архетипіки” та не обов’язково відображають позицію Міжнародної благодійної організації “Фонд Східна Європа” та Європейського Союзу.

Після 2019 р. держава нарешті зробила крок назустріч: створила Агентство молоді, ухвалила Національну концепцію молодіжної політики до 2030 року та Державну молодіжну стратегію на 2023–2026 роки. Молодіжні ради почали інтегруватись у систему державного управління як реальний інструмент консультацій і співучасті молоді у виробленні національної політики держави.

На жаль, на загальнодержавному рівні ситуація не надто змінилася, але найцікавіше відбувається на місцях. У 30 муніципалітетах діють молодіжні ради, які допомагають писати та переглядати місцеві молодіжні стратегії; беруть участь у партисипативному бюджетуванні (так, Батумі виділяв сотні тисяч ларі на молодіжні проекти); запускають власні ініціативи: від “Ліги лідерів” до літніх шкіл для молоді з меншин гірських районів.

Так, в Аджарії молодіжний регіональний центр і консультативна рада при Агентстві молоді стали майданчиком для структурованого діалогу: форуми, кодекс поведінки молодіжних працівників, участь у великих європейських програмах. Формат схожий на те, чого часто бракує в Україні: молодь не просто “поспілкувалася з міністром”, а побачила свої рекомендації в офіційних документах.

Проте це не казка з щасливим кінцем. Проблеми нікуди не зникли: частина рад досі лишається символічною; багато ініціатив залежать від донорського фінансування; молодь із сіл, меншин і вразливих груп залучена нерівномірно; політичні кризи та закони на кшталт “про іноземних агентів” ускладнюють роботу всього громадянського сектору.

Відповідно до грузинського досвіду, молодіжні ради працюють лише тоді, коли є три умови: зрозумілий мандат і зв’язок з реальними рішеннями; партнер у владі, який готовий не лише “фотографуватися з молоддю”, але й міняти політику; професійна підтримка “youth work” (навчені молодіжні працівники), аналітика, навчання, а не тільки ентузіазм волонтерів.

Україні, яка сьогодні перезапускає власну систему молодіжних рад, варто дивитися на Грузію не як на ідеальну модель, а як на лабораторію, де було багато помилок, але й народилися формати, що працюють. Головний урок простий: молодіжна рада – це не мета, а лише інструмент. Якщо він не дає молоді впливу, його треба не “гарно оформити”, а чесно глибоко та змістовно реструктурувати.

Молодіжні ради без ілюзій: як Естонія перетворила участь на вплив. Часто, коли ми говоримо про молодіжні ради, виникає скепсис: формальність, “для галочки”, без реального впливу. Проте досвід Естонії показує інше. Тамтешні молодіжні ради – це не декорація, а вбудований в систему механізм ухвалення рішень.

Формально все виглядає просто: у фундаменті лежить чинний Noorsootöö seadus (Закон про молодіжну роботу), що визначає, хто така молодь, що таке молодіжна політика і як вона має розвиватися. Головне – не в самому законі, який лише створює межі; справжнє життя починається там, де з’являється практика.

У сучасній Естонії молодіжна політика – це не окрема “сфера для молодих”, а частина стратегічного мислення держави. У національній стратегії “Estonia 2035”, головному документі розвитку країни, молодь не винесена в окремий розділ, а інтегрована в усі сфери життєдіяльності країни: освіту, економіку, екологію, регіональний розвиток. Це означає одну важливу річ: молодь не обговорюють окремо – її враховують усюди.

Саме тут з'являється інструмент, який робить цю інтеграцію реальною – молодіжні ради при міністерствах. Вони не прописані прямо в законі, не мають статусу органу влади, не ухвалюють рішень. При цьому вони регулярно сидять “за одним столом” з тими, хто ці рішення виробляє. Тобто держава дає межу, а інституції наповнюють її реальним змістом. В Естонії функціонує 7 молодіжних рад при міністерствах. І це не випадковість, а частина системи.

Що робить цей механізм сильним? Молодь має прямий доступ до міністрів, а не лише до “молодіжних відділів”. До складу рад входять представники сильних організацій, а самі ради працюють з реальними реформами, а не символічними темами. Рішення проходять через обговорення з молоддю ще на стадії розробки, причому є постійний зворотний зв'язок: що враховано, а що – ні.

Сама система побудована без зайвої формалізації – немає окремого закону про молодіжні ради при міністерствах, натомість є довіра до інструменту і готовність міністерств співпрацювати. Кожна рада створюється рішенням конкретного органу влади, але працює за спільною логікою: представництво, діалог, вплив. Найсильніше в цьому підході – не інституції, а культура учасників суспільно-владної взаємодії. В Естонії молодь не просить бути активною – їй одразу дають місце там, де ця активність має сенс.

Для України це питання вже не про те, чи потрібні молодіжні ради. Вони є. Питання в іншому: чи мають вони реальний доступ до вироблення політики? Чи можуть впливати на рішення, а не лише обговорювати їх постфактум? Естонський досвід показує доволі просту, але водночас складну річ: участь молоді “працює” лише тоді, коли вона стає частиною процесу, а не його декорацією. Можливо, саме з цього варто починати – не зі створення нових структур, а з відкриття дверей у вже наявні.

Ще одна деталь, яка змінює правила гри: молодіжні ради в Естонії – це не тільки кабінетні дискусії; це постійний діалог з молоддю через опитування, школи, університети, локальні громади; це зв'язок між центром і периферією, де ідеї рухаються знизу догори, а не навпаки. І саме в цьому є їхня сила. Для України цей досвід звучить як запрошення до переосмислення: тобто не просто формально створювати молодіжні ради, а змінювати їхню логіку. Питання не в тому, чи є молодь у системі, а в тому, чи має вона реальний вплив. Естонія показує, що це можливо – коли є довіра, відкритість і готовність ділитися владою.

Публічність, партнерство, вплив: уроки розвитку молодіжних рад у Польщі. Польська модель молодіжної політики формувалась під впливом євроінтеграційних і децентралізаційних процесів. Основні засади молодіжної політики у перші роки членства Польщі у ЄС були закріплені у Стратегії держави для молоді на 2003–2012 роки. Стратегія підкреслила міжсекторальний характер молодіжної політики, охоплюючи сфери освіти, соціального забезпечення, зайнятості, боротьби з безробіттям, охорони здоров'я, а також профілактики соціальних ризиків (злочинності, наркоманії та зловживання алкоголем). Відповідно до положень документа, основними партнерами держави у реалізації Стратегії мали бути молодіжні організації та сама молодь. У цій системі особлива роль належить молодіжним радам на місцевому рівні, які у гмінах активно запрацювали з початку ХХІ ст. і за ці роки стали важливими учасниками суспільного життя польських громад. Створення місцевих молодіжних рад передба-

чене у Законі “Про гмінне самоврядування” від 8 березня 1990 р. Натомість молодіжні ради при центральних органах влади мають менш тривалу й подекуди фрагментарну історію. Тривалий час функції з питань молодіжної політики розподілені між різними міністерствами та органами місцевого самоврядування. Освітні питання належать до компетенції Міністерства національної освіти, питання науки – Міністерства вищої освіти і науки, а спортивна молодіжна політика координується Міністерством спорту. Від початку 2025 р. координатором молодіжної політики призначено Міністра освіти Б. Новацьку та з осені 2025 р. створено міжсекторальну Раду молодіжної політики.

Польський досвід демонструє чимало цікавих прикладів ефективної участі молоді на рівні органів центральної влади. Ініціативи у їх створенні належать відповідному міністру, який керується Законом “Про Раду міністрів” від 8 серпня 1996 р., де передбачено дорадчі та експертні органи. На практиці це означає, що будь-яка реорганізація міністерства, кадрові зміни або зміна політичних пріоритетів суттєво впливають на подальшу діяльність молодіжної ради та можуть призвести до її ліквідації.

Найкращі практики доводять, що молодіжні ради з дворічною каденцією працюють значно ефективніше й поступово переходять від протокольних засідань до реального впливу на порядок денний. Однорічний термін часто перетворює діяльність ради на короткостроковий проект, учасники якого не встигали ані сформувати стабільну команду, ані реалізувати довгострокові ініціативи. Практика показала, що перші каденції були етапом становлення, а вже третя-четверта каденції свідчили про реальний вплив молодіжних рад як дорадчих органів. Не менш важливим фактором успішності молодіжних рад при міністрах стала як внутрішня, так і зовнішня комунікація. Внутрішня комунікація визначається рівнем взаємодії між міністерством та членами молодіжної ради, а зовнішня комунікація – публічною видимістю й звітністю щодо діяльності.

Кейс Молодіжної ради з питань клімату показав, що готовність міністерства надати урядовий портал як платформу для висвітлення діяльності та щоквартальне звітування перетворити молодіжний дорадчий орган на впливового учасника кліматичної політики Польщі. Молодіжне кліматичне радіо відіграє важливу роль у поширенні інформації про урядові програми серед молоді, законодавчі та освітні ініціативи, експертні думки молодіжної ради щодо важливих питань збереження навколишнього середовища.

Кейс Ради молодих вчених, яка у Польщі функціонує з 2010 р., свідчить про те, що за ці роки відбулась еволюція від дорадчої структури до активного суб’єкта формування наукової політики, зосередившись на аналітичній роботі. Йдеться зокрема про дослідження причин “відпливу мізків”, а також про розробку системних рішень – від збільшення фінансування до створення цілісної моделі кар’єрного розвитку. Свою діяльність Рада молодих вчених висвітлює через онлайн-журнал “Академічний форум”.

Публічність є одним з визначальних чинників інституційної спроможності молодіжних рад Польщі. Успішні ради працюють відкрито: вони регулярно інформують суспільство про свою діяльність, комунікують про результати та демонструють конкретний внесок у формування політики. Натомість менш ефективні молодіжні ради

часто обмежуються внутрішніми протоколами та закритими зустрічами, через що їхня діяльність залишається майже непомітною для громадськості.

Сьогодні у Польщі триває етап розробки нової стратегії щодо молоді. У березні цього року Міністр національної освіти Б. Новацька презентувала масштабний звіт “Діагноз молоді 2026”, який має стати основою для розробки Національної стратегії у сфері молодіжної політики. Дослідження охопило молодь віком 19–29 років, яка становить 15,3% жителів Польщі. Згідно з результатами, сучасна молодь проживає високий рівень стресу, перевантаженість інформаційними подіями, а також має обмеження у соціальній взаємодії та залежність від телефонів. Водночас молодь Польщі має достатньо високий рівень соціальної свідомості й оптимістичне налаштування щодо власного майбутнього.

Висновки та рекомендації. Порівняльний аналіз практик функціонування молодіжних рад при центральних органах влади Польщі, Естонії та Грузії дозволяє зробити висновок, що сучасні механізми молодіжної участі поступово трансформуються з формальних консультативних структур у важливі елементи системи публічного управління, здатні забезпечувати постійний діалог між державою та молодим поколінням. Досвід цих країн свідчить, що ефективність молодіжних рад безпосередньо залежить від рівня їхньої інституційної інтегрованості у процеси вироблення та ухвалення державних рішень, чіткості правового статусу, прозорості процедур формування та здатності держави забезпечувати сталість їх діяльності. За даними успішних кейсів, молодіжні ради можуть бути не лише каналом представництва інтересів молоді, але й повноцінними платформами експертної участі, які формують аналітичні висновки, беруть участь у підготовці стратегічних документів, здійснюють громадську комунікацію та сприяють підвищенню якості державної політики. Водночас дослідження показує, що формальне створення молодіжної ради саме по собі не гарантує її впливовості, а відсутність усталених механізмів взаємодії з органами влади може перетворювати такі структури на декларативні інституції без реального впливу на управлінські процеси.

Польський досвід демонструє найрозвиненішу модель тематично диференційованої діяльності молодіжних рад при центральних органах влади, коли молодіжна участь інтегрується у конкретні сфери державної політики. Це свідчить про поступовий перехід від універсальних дорадчих структур до спеціалізованих молодіжних платформ, здатних формувати більш професійний і предметний внесок у відповідні галузі державного управління. Особливо показовими є приклади Ради молодих вчених та Молодіжної кліматичної ради, діяльність яких характеризується системністю, аналітичною орієнтацією, регулярною взаємодією з міністерствами та реальним впливом на державну політику. У цих кейсах молодіжні ради виконують не лише представницьку, але й експертну функцію, готуючи рекомендації, проводячи дослідження, аналізуючи законодавчі ініціативи та формуючи пропозиції щодо реформ. Водночас польський кейс демонструє ризики надмірної залежності молодіжних рад від політичної волі органів влади. Приклад Молодіжної ради юстиції показує, що навіть високий рівень формалізації процедур і конкурсного відбору не забезпечує стабільності діяльності за

відсутності гарантованої інституційної безперервності та прозорості комунікації між державою і молодіжними структурами.

Естонський досвід у документі розглядається як приклад інтеграції молодіжної участі у модель цифрового, відкритого та ефективного врядування. Для естонського підходу характерним є поєднання високого рівня цифровізації державних процесів із культурою постійної взаємодії між державними інституціями та громадянами, що створює сприятливі умови для участі молоді у виробленні державної політики. Молодіжні ради та інші форми молодіжної участі в Естонії функціонують у середовищі, де прозорість, доступ до інформації та швидкість комунікації є невід'ємними складовими державного управління. Це забезпечує більш горизонтальний характер взаємодії між молоддю та органами державної влади, а також підвищує довіру молодих людей до державних інституцій. Важливим аспектом естонської моделі є орієнтація не лише на представництво молоді, але й на розвиток її компетентностей, залучення до стратегічного мислення та співучасті у формуванні інноваційної політики. Такий підхід демонструє, що молодіжні ради можуть бути ефективними лише за умови існування загальної культури відкритого врядування, де молодь розглядається як партнер держави, а не як об'єкт політики.

Грузинський досвід демонструє значення молодіжної участі у контексті інституційної модернізації та демократичного розвитку держави. Для Грузії молодіжні ради виступають важливим інструментом зміцнення довіри між суспільством і державними інституціями, а також механізмом становлення та розвитку нової культури публічного управління, заснованої на участі та відкритості. Особливістю грузинського підходу є прагнення поєднати молодіжну участь з процесами європейської інтеграції, демократичних реформ і розвитку громадянського суспільства. В умовах трансформаційних процесів молодіжні ради можуть виконувати функцію не лише дорадчих структур, але й платформ соціальної мобілізації та формування активного громадянства. Водночас грузинський кейс показує, що без належної інституційної підтримки, ресурсного забезпечення та чітких процедур суспільно-владної взаємодії молодіжні механізми ризикують залишатися переважно проектними або ситуативними формами участі.

Загалом аналіз досвіду Польщі, Естонії та Грузії дозволяє виокремити кілька ключових закономірностей розвитку молодіжних рад при центральних органах державної влади. По-перше, найефективнішими є моделі, де молодіжні ради мають чітко визначений мандат, сталі процедури діяльності та регулярний доступ до процесів ухвалення державних рішень. По-друге, реальний вплив молодіжних рад забезпечується через поєднання представницької та експертної функцій, коли молодь не лише озвучує позиції, але й бере участь у виробленні рішень на основі аналітики та досліджень. По-третє, важливою умовою результативності є відкритість і прозорість діяльності рад, активна комунікація з молодіжним середовищем та використання сучасних цифрових інструментів. По-четверте, критичне значення має інституційна сталість, оскільки залежність від політичної кон'юнктури істотно знижує довіру до молодіжних рад та обмежує їхню довгострокову ефективність. Сукупність цих висновків формує важливу основу для подальшого розвитку молодіжних рад при центральних органах влади України та створення моделі, здатної забезпечити не формальну, а змістовну і впливову участь молоді у процесах публічного управління.

Рекомендації щодо розвитку молодіжних рад при центральних органах влади України, сформовані на основі кращих практик, представлених у документі, виходять з розуміння необхідності переходу від формально-декларативної участі молоді до її реального включення у процеси формування державної політики. Передусім доцільно забезпечити чітку інституційну інтеграцію молодіжних рад у систему публічного управління через закріплення їхньої ролі як постійних консультативно-аналітичних органів, які беруть участь у підготовці рішень на ранніх етапах. Практики Польщі демонструють, що ефективні молодіжні ради функціонують тоді, коли вони мають доступ до аналізу проєктів нормативно-правових актів, можливість формувати офіційні висновки та залучаються до розробки державних програм. Це означає, що в Україні необхідно інституціоналізувати обов'язковість консультацій із молодіжними радами при підготовці стратегій і політик у відповідних сферах, а також передбачити механізми врахування їхніх пропозицій. Важливою умовою є також регулярність взаємодії з органами влади через робочі зустрічі, спільні групи та участь у міжвідомчих процесах, що дозволяє перетворити молодіжні ради на органічну частину державно-управлінської системи, а не зовнішній дорадчий елемент.

Другим критично важливим напрямом змін має стати формування якісного та спроможного складу молодіжних рад через, як сказав би американський політолог А. Пшеворський, чіткі (визначені) та відкриті (з невизначеним наперед результатом) конкурсні процедури, які спираються на принципи інклюзивності, представництва та професійності. Кращі практики, зокрема у сфері науки та кліматичної політики, свідчать, що результативність діяльності молодіжних рад значною мірою залежить від рівня підготовки їхніх членів, їхньої мотивації та здатності працювати з аналітичними матеріалами. Відповідно, в Україні доцільно впроваджувати багаторівневі конкурсні відбори з чіткими критеріями оцінювання, які враховують досвід, компетентності та потенціал кандидатів. Водночас необхідно забезпечити баланс між високими вимогами та доступністю участі, щоб уникнути надмірної елітаризації та зберегти репрезентативність різних груп молоді. Важливо також передбачити механізми ротації та наступності, що дозволить зберігати інституційну пам'ять і забезпечувати безперервність діяльності рад.

Третім стратегічним орієнтиром має стати розвиток аналітичної, дослідницької та проєктної функцій молодіжних рад, що є однією з головних характеристик успішних моделей. Практика діяльності Ради молодих вчених і Молодіжної кліматичної ради Польщі показує, що саме орієнтація на підготовку обґрунтованих рекомендацій, проведення досліджень, формування позицій щодо законодавчих ініціатив та участь у стратегічному плануванні забезпечує реальний вплив молоді на державну політику. У цьому контексті в Україні доцільно створити умови для розвитку експертного потенціалу молодіжних рад через доступ до інформації, аналітичну підтримку, можливість співпраці з науковими установами та експертним середовищем. Важливо, щоб діяльність рад не обмежувалася організацією заходів або консультаціями, а була спрямована на вироблення конкретних рішень і пропозицій, які можуть бути інтегровані у державну політику.

Наступним важливим напрямом є забезпечення інституційної сталості та незалежності молодіжних рад, що передбачає мінімізацію їхньої залежності від політичної волі окремих посадових осіб. Дослідницький проєкт чітко демонструє, що відсутність усталеного нормативно-правового механізму функціонування та розвитку молодіжних рад може призводити до припинення діяльності рад або переривання їхньої роботи, що суттєво знижує їх ефективність. У зв'язку з цим в Україні необхідно закріпити гарантії безперервності діяльності молодіжних рад, визначити чіткі строки їхніх повноважень, процедури формування та припинення діяльності, а також забезпечити прозорість управлінських рішень щодо їх функціонування та розвитку. Важливо також передбачити певний рівень автономії у визначенні порядку роботи, формуванні робочих груп та ініціюванні діяльності, що дозволить уникнути моделі “керованої участі” та підвищить суб'єктивність молоді у процесах управління.

Окрему увагу слід приділити розвитку комунікаційної функції молодіжних рад, яка є важливою складовою їхньої ефективності. Кращі практики демонструють, що успішні ради активно використовують сучасні канали комунікації, забезпечують регулярну звітність, публікують результати своєї діяльності та підтримують постійний зв'язок з молодіжним середовищем. Це дозволяє не лише підвищити прозорість їхньої роботи, але й забезпечити виконання представницької функції. В Україні доцільно розвивати багатоканальну комунікацію, включаючи соціальні мережі, публічні заходи, освітні ініціативи та цифрові платформи, що сприятиме залученню ширших груп молоді та формуванню довіри до інституцій. Водночас важливо забезпечити регулярну звітність рад і відкритість інформації про їхню діяльність, що підвищить їхню легітимність і підзвітність.

Впровадження зазначених рекомендацій дозволить сформувати в Україні модель молодіжних рад, що поєднає інституційну сталість, експертність, відкритість і реальний вплив на державну політику. Такий підхід відповідає кращим міжнародним практикам, представленим в авторській науково-аналітичній записці “Молодіжні ради в системі публічного управління на центральному рівні: аналіз міжнародних практик та рекомендації для України”, і створює передумови для перетворення молодіжних рад на дієвий інструмент співтворення державної політики, здатний забезпечити якісну інтеграцію молоді у процеси публічного управління та стратегічного розвитку країни.

Е.А. Афонін,

д-р соціол. наук, проф.,

Заслужений діяч науки і техніки України,

професор кафедри соціально-гуманітарних та біомедичних дисциплін,

Приватний заклад вищої освіти "Дніпровський інститут медицини та громадського здоров'я",

вул. Академіка Янгеля, 4, Вінниця, 21001, Україна,

президент,

ГО "Наукове товариство "Українська школа архетипіки",

пров. Костя Гордієнка, 4, кв. 23, Київ, 01024, Україна,

email: bpafonin@gmail.com,

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7493-6907>,

Scopus Author ID: 57216561810,

Web of Science ResearcherID: C-6430-2017,

В.А. Омеляненко,
д-р екон. наук, проф.,
професор кафедри бізнес-економіки та адміністрування,
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка,
вул. Роменська, 87, Суми, 40002, Україна,
старший науковий співробітник,
Інститут економіки промисловості НАН України,
вул. Марії Капніст, 2, Київ, 03057, Україна,
email: omvitaliy@gmail.com,
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0713-1444>,
Scopus Author ID: 56624321000,

О.П. Котовська,
канд. філос. наук, доц.,
доцентка кафедри теоретичної та прикладної психології,
Національний університет "Львівська політехніка",
вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна,
email: olhakotovskalviv@gmail.com,
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8479-915X>,

М.Г. Лашкіна,
канд. наук держ. упр., незалежна дослідниця,
членкиня,
ГО "Наукове товариство "Українська школа архетипіки",
пров. Костя Гордієнка, 4, кв. 23, Київ, 01024, Україна,
e-mail: maria.lashkina@gmail.com,
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8331-1853>,

І.В. Антипенко,
д-рка наук держ. упр., доц.,
завідувачка кафедри публічного управління та адміністрування,
Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій,
вул. Солом'янська, 7, Київ, 03110, Україна,
email: Airenapace@gmail.com,
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9520-4353>,

Г.О. Титаренко,
аспірант кафедри євроінтеграційної політики,
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
вул. Академіка Ромоданова, 12/2, Київ, 04050, Україна,
email: georgiitarenko@gmail.com,
ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0001-5194-6651>

Е.А. Afonin,
Dr. of Sociol. Sci., Professor,
Honored Worker of Science and Technology of Ukraine,
Professor, Department of Social-Humanitarian and Biometrical Disciplines,
Dnipro Institute of Medicine and Public Health,
Akademika Yanhelya Str., 4, Vinnytsia, 21000, Ukraine,
President,
NGO 'Scientific Society 'Ukrainian School of Archetypes'',
4, Kostia Hordienko lane, ap. 23, Kyiv, 01024, Ukraine,

email: bpafonin@gmail.com,
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7493-6907>,
Scopus Author ID: 57216561810,
Web of Science ResearcherID: C-6430-2017,

V.A. Omelyanenko,
Dr. of Econ. Sci., Professor,
Professor, Department of Business Economics and Administration,
Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko,
72, Romenska Str., Sumy, 40002, Ukraine,
Senior Research Fellow,
Institute of Industrial Economics of the National Academy of Sciences of Ukraine,
2, Marii Kapnist Str., Kyiv, 03057, Ukraine,
email: omvitaliy@gmail.com,
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0713-1444>,
Scopus Author ID: 56624321000,

O.P. Kotovska,
Cand. of Philos. Sci., Associate Professor,
Associate Professor, Department of Theoretical and Applied Psychology,
Lviv Polytechnic National University,
12, Stepan Bandera Str., Lviv, 79013, Ukraine,
email: olhakotovskalviv@gmail.com,
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8479-915X>,

M.G. Lashkina,
Cand. in Public Admin., Independent Researcher,
Member,
NGO "Scientific Society "Ukrainian School of Archetypes",
4, Kostia Hordienko lane, ap. 23, Kyiv, 01024, Ukraine,
email: maria.lashkina@gmail.com,
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8331-1853>,

I.V. Antypenko,
Dr. Sc. in Public Admin., Associate Professor,
Head of the Department of Public Management and Administration,
State University of Information and Communication Technologies,
7, Solomyanska Str., Kyiv, 03110, Ukraine,
email: Airenapeace@gmail.com,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9520-4353>,

H.O. Tytarenko,
Postgraduate Student, Department of European Integration Policy, Educational and Scientific,
Institute of Public Administration and Civil Service,
Taras Shevchenko National University of Kyiv,
12/2, Academician Romodanov Str., Kyiv, 04050, Ukraine,
email: georgiitarenko@gmail.com,
ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0001-5194-6651>